

P

osvojenje nije nikakav "plemeniti čin", "spašavanje jadne djece" koje čine "hrabri i požrtvovni ljudi". To je samo drugi način zasnivanja obitelji, ostvarivanje prirodnog poriva koji većina nas ima - imati svoje dijete. I u tome, u motivima, nema nikakve razlike između bioloških roditelja i posvojitelja.

Dok je velikom broju bioloških roditelja lako dobiti željeno dijete, posvojitelji prolaze dug put. Njihovom zasnivanju obitelji prethodi postupak koji je u Hrvatskoj nedoraden, netransparentan i površan, zbog čega dolazi do niza problema - posebno za dijete - prije i nakon što je posvojenje zasnovano.

Posvojitelji tako prvo godinama čekaju da im centar za socijalnu skrb pronađe dijete. Nikada ne saznaju po kojem su kriteriju odabrani ili su odbijeni. Ne prolaze pripreme uoči posvojenja. Mnogi od njih ne dobiju potpune informacije o svojem djetetu, poput podataka o njihovom zdravstvenom, emocionalnom i razvojnom stanju. Prije zaključenja posvojenja, nemaju adaptacijski period tijekom kojeg bi se obitelj upoznavala i, uz stručnu podršku, stvarala uspješni zajednički život. A kad se posvojenje jednom zaključi, smatra se da je posao obavljen, da problema više nema.

Dvije tragedije

- A to naprosto nije tako, osobito kad se radi o posvojenju djece starije od tri godine. U Hrvatskoj vlada opasan mit o posvojenju. Ako nove obitelji imaju poteškoće usamljene su sa svojim problemima, srame se reći da im je teško, da ne znaju kako se nositi s problemima koje dijete ima, a o kojima prije ništa nisu znali - kaže Diana Topčić Rosenberg, predsjednica Adopte, udruge za potporu posvojiteljima i potencijalnim posvojiteljima. Posvojenje je, objašnjava Rosenberg, posljedica dviju tragedija: nemogućnosti roditelja da imaju biološko dijete i nemogućnosti djeteta da odrasta s biološkim roditeljima. Te činjenice neodgovorno je ignorirati.

- Prije posvojenja posvojitelji trebaju odraditi proces žalovanja nad gubitkom prilike da imaju biološko dijete te prihvatiti sebe kao roditelja djeteta koje je već prošlo jednu vrstu tragedije. Ta je spremnost ključna za uspješno posvojenje, a trebala bi biti ispitana prije nego se posvojenje zaključi - objašnjava. U većini europskih zemalja prije obrade posvojitelji moraju proći pripreme, odnosno obuku koju provode institucije neovisne o institucijama koje provode postupak posvojenja. Važno je, kaže, da iste institucije ne vode i posvojenje i pripremu, jer dok je, primjerice, centru najvažnije zaključiti posvojenje, priprema je

najvažnije da pomognu posvojiteljima osvijestiti kompleksnost posvojenja, preispitati motive, reći im što mogu očekivati i koje probleme posvojeno dijete donosi, pa i pod cijenu da posvojitelji odustanu. Takve pripreme u Hrvatskoj ne postoje. Posvojitelji se jave centru za socijalnu skrb, naprave psihološku obradu, provjeri se imovinsko i stambeno stanje i, ako procjene da je sve u redu, dobivaju pozitivno mišljenje i status potencijalnih posvojitelja.

Znam za situacije u kojima roditelji nisu dobili ni informacije je li dijete cijepljeno, je li alergično, može li oboljeti, o traumama da ne govorim, kaže Diana T. Rosenberg

Budući da centri nisu umreženi, s takvim mišljenjem trebaju poslati molbu za posvojenje na svih 80 centara u Hrvatskoj, jer će inače čekati sve dok se posvojivo dijete ne pojavi u nadležnosti tog jednog jedinog centra kojem su predali molbu. Nakon toga se očekuje da periodično nazivaju svaki od tih centara, kako bi ih uzeli u obzir - ako ni zbog čega drugog - a ono da ih skinu s vrata.

Ministrica s iskustvom

Resorna ministrica socijalne politike Milanka Opačić, koja je i sama prošla kroz postupak posvojenja djeteta, najavila je radikalne promjene, a kao prvu mjeru obećala je umreženost centara i izradu jedinstvenog registra posvojitelja. Međutim, kad su pripreme posvojitelja u pitanju, u Hrvatskoj formalno ne postoji ništa. Nevladin sektor organizirao je u Zagrebu tzv. škole za posvojitelje. Međutim, mjesta je bilo malo, a i financiranje je bilo osigurano tek periodično. S druge strane, posvojitelji koji su uspjeli ući u taj program tvrde kako je to bilo najdragocijenije iskustvo koje su u cijelom procesu imali.

- Postoje naznake da Ministarstvo namjerava zakonskim izmjenama propisati obavezne pripreme za posvojitelje. Nadamo se da će za taj posao raspisati javni natječaj te da ga neće povjeriti državnim institucijama - kaže Topčić Rosenberg.

A prije zaključenja posvojenja, ističe, nužne su dvije stvari: dati posvojiteljima kompletnu informaciju o djetetu te adaptacijski period, iskustvo zajedničkog života roditelja i posvojenog djeteta, praćeno od stručnih službi, uz stalnu podršku i dostupnu pomoć. Iskustva posvojitelja pokazuju da su neki od njih dijete vidjeli prvi puta nakon što su potpisali posvojenje, a djetetov dosje nisu vidjeli nikada!

I djeca moraju birati

- Znamo za situacije u kojima posvojitelji nisu dobili ni osnovne informacije o tome je li dijete cijepljeno, je li alergično, ima li predispozicije za neke nasljedne bolesti. Da ne pričam o tome da ne znaju kakvim je traumama bilo izloženo - objašnjava predsjednica Adopte.

Nadalje, činjenica je da dosta djece, zbog zanemarivanja, kasni do godinu i pol za uobičajenom razinom koju imaju djeca te dobi.

- Kad posvojitelj postane roditelj trogodišnjem djetetu koje jedva priča, ne zna boje, te imena voća i povrća, roditelj ne zna što mu je činiti: treba li se prema djetetu ponašati kao da je jednogodišnjak ili treba stručnu pomoć. Također, roditelji se obeshrabre kad ne dobiju instant-činak. Treba ih upozoriti da se ne mogu dvije godine preskočiti u jednoj, već da je realnije očekivati da će, tijekom godine dana odgovarajućeg tretmana, dijete nadoknaditi tek nekoliko mjeseci - objašnjava Topčić Rosenberg. I tako, bez pripreme, posvojitelj postane roditelj svojem djetetu.

- To obično nije problem ako je dijete mlađe od dvije godine, jer su njihova sjećanja maglovita, a period izloženosti traumi kraći. No kod starije je djece proces prilagodbe buran i težak - kaže Topčić Rosenberg.

Stoga je nužan adaptacijski period, koji u zapadnim zemljama traje od šest do 12 mjeseci. Dijete u tom periodu živi s posvojiteljima kojima su na raspolaganju sve potrebne stručne pomoći.

Osim posvojiteljima, i djeci je potrebno dati šansu. U Dječjem domu u Nazorovoj navode primjer 5,5-godišnje djevojčice koja je odbila svaku komunikaciju s tri posvojiteljska para. Kad je stigao četvrti par, djevojčica je mami sjela u krilo i rekla "s tobom hoću ići kući". Ta obitelj danas izvrsno funkcionira.

U Ministarstvu socijalne skrbi najavljuju da će do 2013. promijeniti Obiteljski zakon te propisati obavezne pripreme za posvojitelje, kao i adaptacijski period.

Kada jednom završite mukotrpan put posvajanja djeteta, mislite da vas čeka bajka. Ponekad je to doista tako, ali često se nađete u očajnoj situaciji - dijete vas ne prihvaća, a nema nikoga tko bi vam pomogao. **Piše Kristina Turčin**

**BOŽE,
DIJETE S
NIJE SI**